

In de zomermaanden worden drie zgn. themamiddagen georganiseerd. De voorgangers zullen elk een middag voor hun rekening nemen. De onderwerpen worden soms wat luchtig gehouden.

Thema van de themamiddag op woensdag 8 juli a.s. om 14.30 uur is: "EEN MISDADIGER IS MEER DAN ZIJN DELICT"

Aanleiding voor dit onderwerp is het recent bij Ark Media verschenen boek van ds. Jan Eerbeek, waarin hij vertelt over zijn werk onder gedetineerden en over de oprichting van Stichting Exodus. Zijn boek kreeg als titel mee: "Een misdadiger is meer dan zijn delict".

Ds. Eerbeek (1947) studeerde theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Sinds 1979 is hij werkzaam in het justitiepastoraat. Hij werkte tot 1998 als justitiepredikant in 's-Hertogenbosch, Vught en Scheveningen. Sinds 1998 is hij als hoofdpredikant van het protestants justitiepastoraat werkzaam bij de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Justitie. Zijn boek begint dan ook met zijn eerste ervaringen als gevangenispastor. "Mensen in de gevangenis kennen we allemaal, uit de krant of van de televisie. En wat je over hen weet kan een gevoel van afkeer oproepen. "Sluit ze maar zo lang mogelijk op, dan zijn wij van ze verlost", kun je vaak om je heen horen. Die gevoelens zijn heel begrijpelijk, want misdaden hebben grote gevolgen voor de slachtoffers en voor de maatschappij." Tegelijk zag hij in zijn persoonlijke ontmoetingen met gevangenen "het verdriet om wat iemand gedaan had, de onmacht om het te kunnen herstellen. Door alles heen zag ik ook hoop op een nieuw begin. Ik mocht onder de oppervlakte kijken en zien dat mensen altijd meer zijn dan het delict waarvoor ze ingesloten zijn." Die ervaringen en hoop lopen als een rode draad door zijn boek. Natuurlijk hoort hij ook van gevangenen dat ze onschuldig in detentie verblijven. Maar "als predikant heb je daar geen oordeel over: je kunt het gewoon niet overzien. En bovendien is het niet jouw taak om schuld of onschuld vast te stellen." Als gevangenispastor beschrijft hij de ervaring met een Griekse restauranthouder die veroordeeld was wegens doodslag. Volgens die gevangene was een man zijn restaurant binnengekomen die hem plotseling aanviel met een mes dat hij tevoorschijn haalde. "Uit zelfverweer had hij de man bij z'n hand met het mes erin gegrepen en in een worsteling die daarop volgde was de man zo met zijn eigen mes gedood. Had hij hem zelf met opzet met een eigen mes gedood? Of had hij uit noodweer zichzelf verdedigd en daarna zijn aanvaller met diens eigen mes gedood?" Hoe het ook zij, als gevangenispastor heb je een luisterend oor. Daardoor ervaar je hoe de gevangene en zijn gezin onder de detentie lijden, en wat je daarin als geestelijk verzorger kunt betekenen.

Het eerste deel van het boek gaat met name over de aard en de betekenis van het werk van het justitiepastoraat. In het tweede deel wordt vooral aandacht geschonken aan het belang van nazorg aan ex-gedetineerden. "Als de straf erop zit, moet er de mogelijkheid zijn weer opnieuw te beginnen. Dat is voor ex-gedetineerden zelf van belang, maar ook voor de maatschappij als geheel. Want het opbouwen van een nieuw leven voorkomt criminaliteit." En ds. Eerbeek beschrijft dan vervolgens hoe hij aan het begin van de jaren tachtig het initiatief nam tot de oprichting van Stichting Exodus Den Haag die inmiddels is uitgegroeid tot een vereniging van 10 Exodushuizen in heel Nederland, waarin ex-gedetineerden na hun detentie in een begeleidingsprogramma worden opgevangen. Daarnaast zijn er in Exodusverband ook vele vrijwilligers actief. Ze doen mee aan kerkdiensten en gespreksgroepen in de gevangenis, ze bezoeken gedetineerden, ze werken in de Exodushuizen, ze vormen een landelijk netwerk voor individuele begeleiding na de detentie en ze brengen kinderen bij hun gedetineerde ouders. Kortom: Exodus biedt een breed aanbod van opvang en begeleiding in en buiten de gevangenis. In het buitenland worden de (ca. 2.600) Nederlandse gevangenen belangeloos door ruim 30 geestelijke verzorgers (waaronder ondergetekende) van de Stichting Epafra bezocht. Ook zij ervaren hoe belangrijk nazorg aan ex-gedetineerden is. Zeker wanneer gevangenen na buitenlandse detentie in Nederland terugkeren. Om die reden heeft Stichting Epafra onlangs de intentie uitgesproken om nauwer met de Exodushuizen samen te werken.

En passant geeft ds. Eerbeek vanuit zijn ervaring ook signalen door aan de kerk. Hij constateert dat vooral op de scharniermomenten van het bestaan, er grote behoefte is aan geestelijke begeleiding. Ook bij mensen die niet tot de kerk behoren. "Op die belangrijke levensmomenten moet de kerk zich ook voor mensen buiten de kerk beschikbaar stellen. Niet om hen in de kerk te krijgen, maar om dienstverlenend voor hen te zijn op een belangrijk levensmoment." In de praktijk blijkt het namelijk vaak moeilijk om een kind te laten dopen, in de kerk te trouwen of een uitvaart te laten begeleiden als men geen lid is. Maar er zijn nu eenmaal ouders voor wie een lidmaatschap van de kerk een brug te ver is, maar die hun kinderen wel graag willen laten dopen. Een vrouw die geen lid van een kerk was maar wel gelovig, zei tegen ds. Eerbeek: "De geboorte van mijn dochters heeft me dichtbij God gebracht. En ik wil mijn kinderen dichtbij God brengen. Ze laten dopen." Volgens ds. Eerbeek staan alle binnenkerkelijke vragen

die dat met zich meebrengt over lidmaatschap van en betrokkenheid bij de kerk ver af van deze jonge ouders. En dat geldt ook voor mensen die willen trouwen of begeleiding bij een uitvaart wensen. Naast deze "dienstverlening bij scharniermomenten" ziet ds. Eerbeek nog meer mogelijkheden om als kerk present te zijn, zoals bij opvoedingsvragen, isolement van ouderen, relatieproblemen of kinderactiviteiten in de buurt. "Zo laagdrempelig zou de kerk moeten zijn. Door de week, maar ook op zondag." Laagdrempelige geloofsgemeenschappen waar ex-gedetineerden welkom zijn en zich thuis kunnen voelen, hebben zich verenigd in "Kerken met Stip". Zij werken daarin nauw samen met het justitiepastoraat en Exodus.

Naar aanleiding van dit boek zal ondergetekende over zijn eigen ervaringen vertellen. Enkele malen per jaar reist hij naar het buitenland om daar Nederlandse gevangenen te bezoeken. Zo heeft hij Cuba, Jamaica en Frans Guyana bezocht. Wat bezielt hem om dat pastorale werk als vrijwilliger te doen? En wat bezielt Nederlandse gevangenen in buitenlandse detentie? U bent van harte uitgenodigd voor de **themamiddag op woensdag 8 juli a.s. om 14.00 uur in de Kapel.**

Albert A. van Daalen